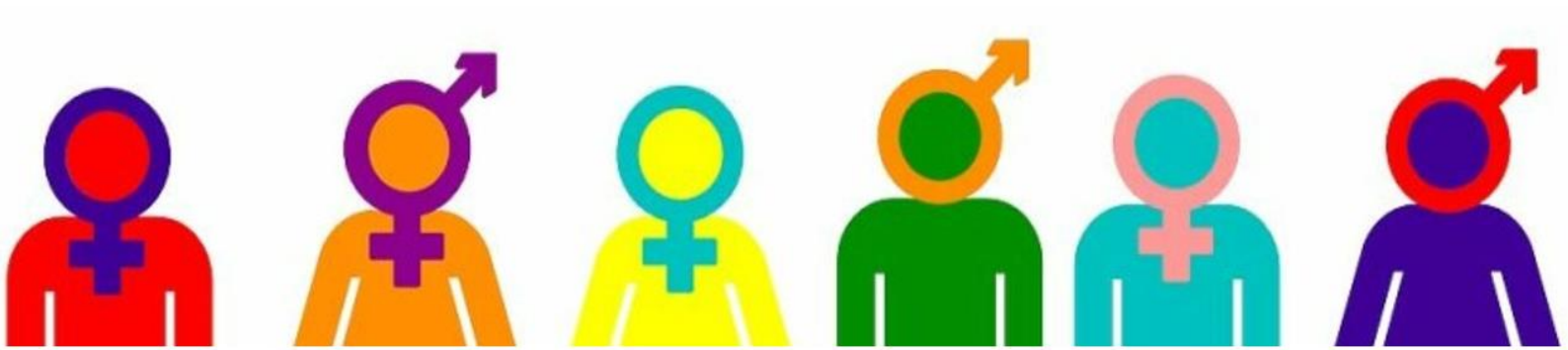

Forsideark til oppgaven til Eilert Sundt-konkurransen.

Navn på elevgruppas medlemmer:	Helene Foss Iversen, Malin Stedal
Navn på veileder:	Jonas Rosenvold
Tittel på oppgaven:	Ungdommers holdning til transpersoner
Navn på skole:	Kristiansand katedralskole Gimle
Klasse:	2SOSD
År:	2023

EILERT SUNDT- PRISEN

UNGDOMMERS HOLDNINGER TIL TRANSPERSONER

Sosiologi og sosialantropologi

Våren 2023

Kristiansand Katedralskole Gimle

Skrevet av Malin Stedal

& Helene Foss Iversen

Veiledet av Jonas Christian Rosenvold

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
2.0 Problemstilling	5
3.0 Hypotese	5
4.0 Metode	5
5.0 Tidligere forskning	7
5.1 Et historisk perspektiv	7
5.2 Tidligere undersøkelser	9
6.0 Analyse	10
6.1 Ungdommers holdninger	12
6.2 Religion	20
6.3 Kjønn	22
7.0 Konklusjon	25
8.0 Referanseliste	26
8.1 Vedlegg	28

1.0 Innledning

I denne forskningsoppgaven undersøker vi ungdommers holdninger til transpersoner. Store medisinske leksikon definerer transpersoner som «en person som har en kjønnsidentitet som er forskjellig fra det kjønnnet som ble registrert ved fødsel» (Lescher-Nuland & van der Ros, 2021). Denne tematikken appellerer til oss fordi det er et tema som er noe omstridt og høyst aktuelt i dag. Ved å forske på dette ønsker vi å finne ut mer om hvilke tanker som finnes rundt kjønn og kjønnsidentitet blant ungdommer i 2023.

Lhbt er en forkortelse for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Store medisinske leksikon beskriver det som et samlebegrep for kjønns- og seksuelle minoriteter (Grasmo, 2021). I en undersøkelse gjennomført av *Bufdir* i 2008, 2013, 2017 og 2022, ser vi at nordmenn har mer positive holdninger til lhbt-personer nå enn for 15 år siden (Bufdir, 2023). Samtidig ser vi at det er flere som har negative holdninger til transpersoner enn til lesbiske, homofile og bifile.

Den laveste alderskategorien i *Bufdir* sin undersøkelse er «under 30 år». Vi ønsker derfor primært å se nærmere på videregåendelever i aldersgruppen 16 til 20 år. Vi har valgt å forske på denne gruppen nettopp fordi vi fant lite forskning som kun er knyttet til ungdommer. Dagens ungdomsgenerasjon har vokst opp i et relativt liberalt Norge, og er sosialisert i et samfunn som vi oppfatter som forholdsmessig åpent til ulike seksualiteter. Inntrykket vårt er at dagens ungdom generelt er tolerante og har positive holdninger til likekjønnede forhold. Samtidig har vi en oppfatning av at personer som har en kjønnsidentitet som strider imot normene, har vært et mer tabubelagt tema.

Dermed ønsker vi å forske videre på holdninger knyttet spesifikt til kjønnsidentitet og transpersoner. Vi fant flere medieoppslag og forskningsartikler som bruker *lhbt* som et paraplybegrep, men langt mindre stoff som kun omhandler holdninger til transkjønnede personer. I oppgaven ønsker vi derfor å undersøke dette grundigere. Her vil vi særlig fokusere på de mer kontroversielle områdene tilknyttet transpersoner for å se hvilket ståsted ungdommer har overfor disse temaene.

2.0 Problemstilling

Vår hovedproblemstilling er tilknyttet ungdommers holdninger til transpersoner. Vi ønsker å finne ut om dagens ungdom er samstemte og har holdninger som generelt er negative eller positive, eller om meningene er mer spredt blant ungdommer. I oppgaven skal vi også undersøke om det er enkelte temaer innenfor kjønnsidentitet og transpersoner som er ekstra polariserende, eller om det er noen spørsmål hvor synspunktene heller ekstra i en positiv eller negativ retning. Vi har i tillegg noen underproblemstillinger som vi vil se videre på. Disse skal måle eventuelle forskjeller i holdninger blant ulike grupper i samfunnet. Her har vi valgt å undersøke om det finnes ulike meninger blant variablene kjønn og religion.

Vår hovedproblemstilling blir dermed:

- *Hvilke holdninger har ungdom til transpersoner?*

Som underproblemstillinger har vi:

- *Er religiøse mindre tolerante overfor transpersoner enn ikke-religiøse?*
- *Har kvinner og menn ulike holdninger til transpersoner?*

3.0 Hypotese

Dagens ungdom har vokst opp i et land med forholdsvis liberale verdier. Som hypotese tror vi dermed at flertallet av norske ungdommer er relativt positive overfor personer med andre kjønnsuttrykk enn det de ble født med. Samtidig har vi en oppfatning av at ungdommers holdninger ikke er helt samstemte på dette området. Dermed ser vi for oss at svarene ikke vil gi et entydig positivt resultat, men at det vil være en del som stiller seg kritiske til alternative kjønnsidentiteter. Videre tror vi religiøse har mer negative holdninger enn ikke-religiøse. I dette legger vi at religion ofte er forbundet med et mer konservativt standpunkt. Vi har også en oppfatning av at menn er mer kritiske til transpersoner enn kvinner.

4.0 Metode

Som forskningsmetode har vi valgt å lage en spørreundersøkelse. Vi valgte en kvantitativ innsamlingsmetode ettersom dette egner seg best til å kartlegge «ungdommers holdninger» (Erdal & Granlund, 2021, s. 41). Her er det viktig å få en større mengde svar slik at resultatet

kan si noe generelt om hvilke syn ungdommer har. Dybdeintervjuer er derfor ikke like aktuelt i denne oppgaven. Samtidig kunne kvalitative metoder vært relevant i en mer omfattende forskningsoppgave. Med intervjuer kunne vi blant annet avdekket *hvorfor* ungdommene tenker slik de gjør, noe som ikke vil komme frem i undersøkelsen. Det kunne i tillegg vært interessant å spørre transpersoner selv om i hvilken grad de opplever aksept fra ungdom. Vi har likevel valgt å kun anvende kvantitativ metode i vår oppgave.

Undersøkelsen vår starter med noen spesifikke spørsmål om deltakeren. Disse omfatter kjønn, alder, om personen er religiøs og eventuelt hvilken religion personen tilhører. Vi har også spurt om personene selv er transpersoner, eller om de kjenner en transperson. Dette er variabler vi opprinnelig ønsket å forske på for å se om disse har innvirkninger på resultatet. Likevel har vi valgt å kun utdype faktorene kjønn og religion ytterligere for å begrense omfanget av rapporten. Videre har vi noen spørsmål som skal måle aksept blant ulike temaer knyttet til kjønnsuttrykk. Her er det svært mange temaer som kunne vært aktuelle, men for å begrense lengden på undersøkelsen har vi valgt ut syv påstander som alle omhandler forskjellige områder innenfor kjønnsidentitet. Flere av påstandene er kontroversielle og inneholder dagsaktuelle spørsmål som kan være vanskelig å ta stilling til. På denne måten blir respondentene nødt til å utfordre sine egne tanker og meninger om temaet. Undersøkelsen vil dermed kartlegge ungdommers holdninger til transpersoner og omstridte spørsmål tilknyttet dette.

For hver påstand skal deltakerne svare hvor enig de er i utsagnet. Her er alternativene «helt enig», «litt enig», «verken enig eller uenig», «litt uenig» og «helt uenig». Vi har valgt disse alternativene slik at mer nyanserte meninger kan komme frem, og at deltakerne ikke blir nødt til å svare mer ytterliggående enn det de egentlig står for. Noen av påstandene kan samtidig være utfordrende eller ubehagelig å svare på. Alternativet «verken enig eller uenig» gir derfor muligheten til å stille seg nøytral til påstanden dersom personen opplever den som vanskelig å svare på, eller ikke har noen klare formeninger om temaet.

En spørreundersøkelse fører samtidig med seg en del feilkilder som kan få innvirkning på resultatet. I en noe mindre forskningsoppgave som dette, har vi ikke ressursene til å ivareta alle kriteriene som ligger til grunn for et helt valid resultat. Det er blant annet et begrenset

antall som deltar på undersøkelsen, noe som senker kredibiliteten i empirien vi får. Deltakerne skal også helst være et representativt utvalg, og i teorien representere *ungdommer* på en generell basis. Det er derfor ikke gunstig at vi kun kartlegger ungdommers holdninger på Sørlandet, som holdningsundersøkelsen fra Bufdir viser har mer negative holdninger sammenlignet med flere andre landsdeler (Bufdir, 2023). Det er heller ikke optimalt at majoriteten går på den samme skolen. I tillegg vil flertallet gå på studiespesialiserende eller andre liknende linjer. Ifølge Bufdirs rapport har personer med høyere utdanning mindre negative holdninger (Bufdir, 2023). Kanskje denne tendensen dermed ville kommet til synet allerede i ungdomsårene ved valg av yrkesretning. For å forske på ungdommer generelt er det derfor ikke ideelt at den innsamlede dataen ikke har en mer mangfoldig deltakelse. Trolig kunne resultatet blitt annerledes dersom andre landsdeler, skoler, eller andre yrkesretninger deltok i undersøkelsen.

Enda en mulig feilkilde er at utsagnene kan være vanskelige å forstå. Dette kan medføre at deltakerne misforstår spørsmålet og velger et svaralternativ som de egentlig ikke står for. Deltakerne kan også svare uærlig på påstandene. Likevel tror vi de fleste vil svare ærlig ettersom undersøkelsen er frivillig og anonym, og at dette ikke vil gi store påvirkninger for det endelige utfallet.

5.0 Tidligere forskning

5.1 Et historisk perspektiv

Mange deler gjerne oppfatningen om at transpersoner er en «ny greie». Flere konservative mener det er en motesak, og at det er unaturlig (Fonn, 2017). Nye funn viser derimot at det har vært et fenomen gjennom store deler av historien.

ette ser vi eksempelvis med Kong Henrik III, som var konge av Frankrike fra 1574-1589 (Holmboe, 2020). Han er en av mange personer forskere i dag ville betegnet som transkjønnet. I et brev beskriver han hvordan han elsker å gå kledd i feminine klær og da noen beskrev han som ei “vakker dame” kjente han en glede ulik det han noen gang hadde kjent før (Badi, 2023).

Det er heller ikke kun med enkeltpersoner vi ser dette fenomenet. Det er også flere eldre kulturer der kjønn blir sett på som mer enn det biologiske. Et eksempel kan vi finne blant urbefolkningen i Nord-Amerika (Badi, 2023). Her fantes det såkalte “niizh manidoowag”, som i dag blir referert til som “two-spirit”. Dette beskriver mennesker som er blanding mellom det feminine og maskuline. Disse personene jobbet ofte som åndelige veiledere og fredsmeklere i stammen fordi de kunne forstå både kvinnen og mannen ettersom de identifiserte seg som begge deler. Slike funn, sammen med flere andre historiske kilder, viser at personer som overskrider de gitte definisjonene av kjønn ikke er et nytt fenomen, men har funnet sted i samtlige kulturer gjennom mange tidsaldre (Badi, 2023).

I Norge har det tatt lang tid til å komme til den aksepten vi i dag har overfor seksuelle- og kjønnsminoriteter. Før kampen om kjønnsuttrykk for alvor kom på dagsordenen, har rettigheter for likekjønnede forhold blitt kjempet for de siste 60 årene (Kjøllestad, 2022). I dag er det eksempelvis 51 år siden forbudet om sex mellom likekjønnede ble opphevet. Før opphevelsen kunne dette etter loven gi et år med fengselsstraff. Fra 1977 ble det i tillegg regnet som en psykisk lidelse å være homofil. Dette ble trukket tilbake i 1979, hvor homofile også fikk lov til å delta i militæret. At loven tillot dette, betydde likevel ikke fullt aksept. Det var fremdeles vanlig å enten bli kastet ut, eller banket opp dersom man danset med en partner med samme kjønn. I 1988 gikk det for første gang en mann offentlig ut i Norge og sa at han hadde hiv. Dette var et virus som bidro til å svekke utviklingen av homofiles rettigheter betraktelig (Kjøllestad, 2022). Mange mente det var en “straff” for deres livsstil, og homofile som ble smittet av viruset fikk dermed lite sympati fra befolkningen. Etter hvert som viruset også begynte å smitte heterofile, ble det for alvor begynt å forskes på det. Partnerskapsloven kom senere i 1993. Den tillatte at to personer med samme kjønn kunne registre partnerskap. I 2008 ble likekjønnede ekteskap likestilt i ekteskapsloven. Denne bestemmelsen gjør det blant annet mulig for to personer av samme kjønn å adoptere og få barn ved assistert befruktning. Den 11. april 2016 vedtok Den norske kirke at personer av samme kjønn tillates å gifte seg i kirken (Tandstad, 2017).

Etter dette begynte for alvor kampen om rettigheter også for ulike kjønnsuttrykk. I 2010 ble blant annet *transvestitt*, et ord som opprinnelig ble brukt til å beskrive «personer som hadde trang til å iføre seg det motsatte kjønns klær» fjernet som en sykdomsdiagnose (Benestad & Lescher-Nuland, 2020). Dette skapte et større rom til å kunne identifisere seg som den man vil

og uttrykke dette gjennom utseende og stilen sin. I løpet av tiåret ble det å være transkjønnet mer omtalt i media, og det ble gradvis mer normalisert. I 2014 kom det også en lov som gjorde det forbudt å diskriminere, trakassere og forskjellsbehandle transpersoner. Bestemmelsen som gjør det lovlig å endre juridisk kjønn kom den 1. juli 2016 (Kjøllestad, 2022). Dette var et svært stort gjennombrudd i kampen for transpersoners rettigheter. Loven sier at personer over 16 år har rett til å endre sitt juridiske kjønn slik at det stemmer overens med deres egen kjønnsidentitet. Dette gjelder også uten diagnose eller krav på medisinsk behandling. Før dette vedtaket var det nemlig krav på endret reproduksjonsorgan og sterilisering. I 2020 vedtok stortinget i tillegg en lov som innlemmet kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som vernede diskrimineringsgrunnlag under straffeloven (Bjurstrøm & Mestad, 2021). Dette innebærer at transpersoner får et vern mot hatefulle ytringer, og loven skal derfor bidra til å skape tryggere omgivelser for personer med kjønnsuttrykk som strider imot majoriteten.

5.2 Tidligere undersøkelser

Som vi ser, er det en tydelig langsiktig trend mot mer toleranse og forståelse innenfor det norske lovverket. Samtidig viser andre funn at denne toleransen muligens ikke gjelder for hele befolkningen. Blant disse er rapporten «Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår» gjennomført i 2020 av Universitetet i Bergen. Selv om tallene fra undersøkelsen trolig ikke kan bli brukt som et nøyaktig mål for livssituasjonen til alle transkjønnede i Norge, kan den likevel gi en indikasjon på levekårene til norske transpersoner i 2020. Rapporten viser blant annet at transpersoner troner selvmordsstatistikken med 30% som oppgir at de har prøvd å ta sitt eget liv (NRK, 2022). Dette er sammenlignet med 12% av personene som har en kjønnsidentitet som samsvarer kjønnnet vedkommende ble tildelt ved fødsel. Undersøkelsen viser også at 1/3 av transkjønnede har opplevd seksuelle overgrep (Kjendlie, 2021). Nærmere 25% av transpersonene i undersøkelsen sier også at de har blitt truet direkte med vold minst én gang i løpet av de siste fem årene. Ifølge undersøkelsen har transpersoner også dårligere psykisk helse og blir oftere diskriminert enn personer som identifiserer seg med det kjønnnet de ble født med (Kjendlie, 2021). Disse tallene kan derfor indirekte peke på negative holdninger i den norske befolkningen.

Som nevnt tidligere, har Bufdir også gjennomført en undersøkelse i 2022 som spør befolkningen direkte om holdninger til lhbt-personer, og dermed også om transpersoner (Bufdir, 2023). Fra 2008 til 2022 har andelen med negative holdninger til lesbiske, homofile og bifile blitt vesentlig mindre. Dette ser vi eksempelvis med at 20% av befolkningen hadde negative holdninger til bifile menn i 2008, mens andelen har sunket til 6% i 2022. Likevel viser undersøkelsen at det er flere som har negative holdninger til kjønnsuttrykk som er i strid med kjønnen personen ble født med, enn til personer med andre seksuelle orienteringer enn heterofil. Dette ser vi blant annet i spørsmålet hvor deltakerne blir spurt om hvordan de hadde opplevd å ha en statsminister som skilte seg fra majoritetsbefolkningen. Her svarte 6% at de hadde vært ukomfortable med å ha en statsminister som enten var lesbisk, homofil eller bifil. Samtidig svarte 17% at det hadde vært ukomfortabelt med en transperson som statsminister. Litt færre (14%) hadde vært ukomfortable dersom statsministeren hadde gjennomgått kjønnsbekreftende behandling.

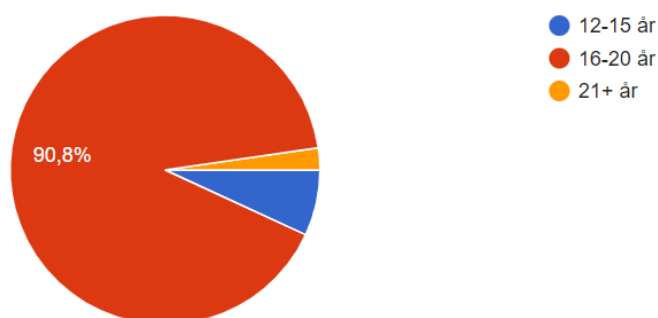
Dette viser også en tendens innen holdninger til transpersoner, der befolkningen er mest skeptisk til de kategoriene som stemmer minst overens med tokjønnsmodellen. Det er nemlig færrest (10%) som har negative holdninger til personer som har skiftet kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling, og flest (18%) som er negative til personer som «ser på seg selv som både kvinne og mann». Dette ser vi blant annet på Sørlandet, hvor 1 av 5 har negative holdninger til personer som identifiserer seg som både kvinne og mann, og til de som ikke ser på selv som noen av delene. Den kategorien innenfor kjønnsidentitet som har forandret seg mest er personer som «noen gang kler seg og oppfører seg som en av det andre kjønn». I 2008 var 35% negative til denne gruppen, mens i 2020 har det sunket betraktelig til 15%.

6.0 Analyse

Undersøkelsen vår består av 14 spørsmål. De syv første kartlegger variabler hos deltakeren som alder og kjønn, mens de syv neste måler holdningene deres. Vi stengte undersøkelsen på til sammen 261 svar. Vi ønsker først å vise funnene fra de første spørsmålene som viser hvilke respondenter undersøkelsen er bestående av:

Hvor gammel er du?

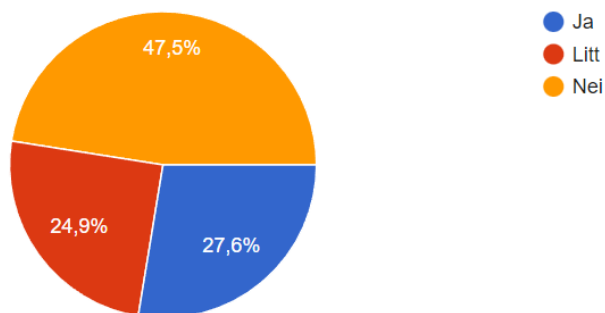
261 svar

I undersøkelsen svarer rundt 91% at de er mellom 16 og 20 år. Rundt 7% svarer at de er mellom 12 til 15, og 2% at de er eldre enn 21 år. Av de 261 deltakerne er derfor 98%, og 255 personer, under 21 år og dermed i aldersgruppen vi ønsker å undersøke. Vi kan dermed si at deltakelsen i undersøkelsen primært består av ungdommer, og resultatet kan derfor gi et grunnlag for å måle «ungdommers holdninger».

Er du religiøs?

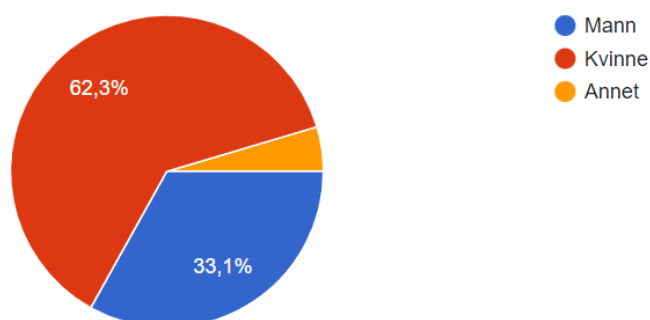
261 svar

I spørsmålet om religion svarer rundt 47% at de ikke er religiøse, 25% at de er litt religiøse og 28% at er religiøse. Likevel kan dette spørsmålet trolig medføre noen feilkilder ettersom det kan være vanskelig å vite hva «religiøs» innebærer og hvordan man kan måle dette på en håndfast måte.

Hva identifiserer du deg som?

260 svar

Her svarer 62% at de indentifiserer seg som kvinne, 33% indentifiserer seg som mann og 5% indentifiserer seg som noe annet.

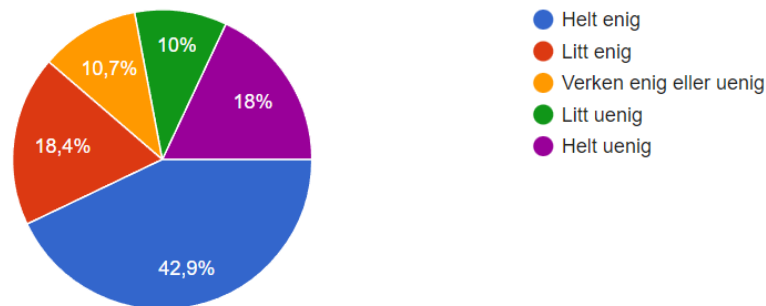
Vi har i tillegg fire ytterlige spørsmål som vi har valgt å ikke utdype videre, men som kan gi et bedre bilde på deltakerne i undersøkelsen; Av de som svarte ja eller litt på spørsmålet angående religion oppgir 75% at de tilhører kristendommen. Majoriteten på 92% svarer at de ikke er transpersoner, mens 5% sier at de er det og resten at de ikke vet. Halvparten, med 50%, svarer at de kjenner en transperson, mens 44% oppgir at de ikke gjør det og de resterende prosentene at de ikke vet. Her vil personene som kjenner en transperson trolig vise mer aksept. Dette kommer fram i en undersøkelse fra USA, som viser at personer som kjenner transpersoner har mer positive holdninger enn personer som ikke gjør det (Mccarthy, 2021). Om hvorvidt deltakerne tror ungdommer er mer positive til transpersoner enn eldre svarer 70% ja, 15% nei og 15% at de ikke vet.

6.1 Ungdommers holdninger

Videre har vi syv påstander som måler holdninger til deltakerne. Her ønsker vi dermed å undersøke hovedproblemstillingen vår: *hvilke holdninger har ungdom til transpersoner?*

"Personer burde selv kunne bestemme hvilket personlig pronomen de bruker"

261 svar

Blant deltakerne i undersøkelsen ser vi at det er delte meninger om pronomen. Her svarer 43% av deltakerne at de er «helt enig» i at personer selv kan velge hvilket personlig pronomen de bruker. 18% er «litt enig», 11% er «verken enig eller uenig», 10% er «litt uenig» og 18% er «helt uenig». Dersom vi slår sammen «helt enig» og «litt enig», samt «helt uenig» og «litt uenig», er 61% enig, 28% uenig og resten er verken enig eller uenig. Vi ser derfor at flertallet er enig i denne påstanden.

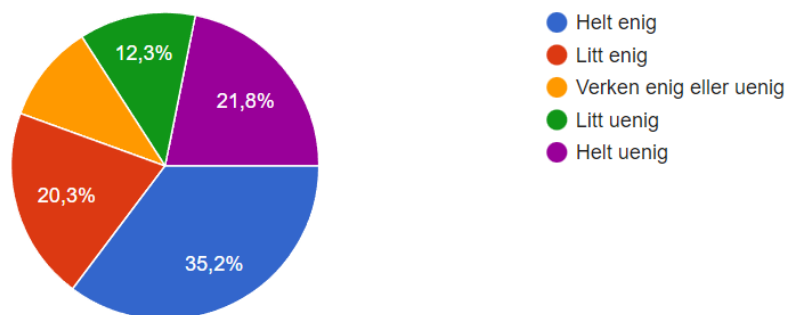
Spørsmålet angående pronomen er svært tidsaktuelt. Som nevnt tidligere i oppgaven ble det lovlig å endre juridisk kjønn i Norge i 2016 uten diagnose eller krav på medisinsk behandling. Per dags status er det imidlertid kun to juridiske kjønnsalternativer i Norge, kvinne og mann, men det har også vært en debatt rundt å innføre et tredje juridisk kjønn. Selv om dette forslaget ikke har tredd inn i lovverket, blir stadig mer normalisert å ha et tredje alternativ i tillegg til «kvinne» og «mann». Dette ser vi blant annet i samtlige skjemaer og undersøkelser, hvor «annet» ofte blir brukt som et tredje kjønnsalternativ. Åpenheten for mer enn to kjønn er ekstra synlig på sosiale medier. Instagram har eksempelvis over 41 alternativer for pronomen brukerne kan velge å ha ved siden av profilnavnet deres. Blant disse er «he/him, she/her, they/them, ve/ver og ne/nir» (Yeo, 2021).

Utsagnet spesifiserer likevel ikke hvilke pronomen det er snakk om, og om spørsmålet også innebærer alternativer som faller utenfor tokjønnsmodellen. Uavhengig av dette vil et grunnprinsipp i problemstillingen omhandle om respondentene oppfatter kjønn som mer enn det biologiske. Store norske leksikon definerer kjønn som et «sammensatt begrep som viser til ulike sosiale, biologiske og kulturelle aspekter ved menneskelivet som på ulike måter påvirker

og er relatert til hverandre» (Heiberg & Jessen, 2023). Personer oppfatter derfor kjønn på ulikt vis ut ifra hvilket viteskaplig perspektiv man legger til grunn for å forstå det. I et biologiske aspekt vektlegges reproduksjon og tokjønnsmodellen. Biologisk kjønn (sex på engelsk) er derfor det kjønn en person ble tildelt ved fødsel. Ved et samfunnsviteskaplig perspektiv vil kjønn derimot omhandle kjønnsidentitet og sosiale forventninger. Sosialt kjønn (gender på engelsk) vil derfor være det kjønn en person oppfatter seg selv som (Skeiv kunnskap, 2021).

"En transmann er like mye mann selv om han ble født som kvinne"

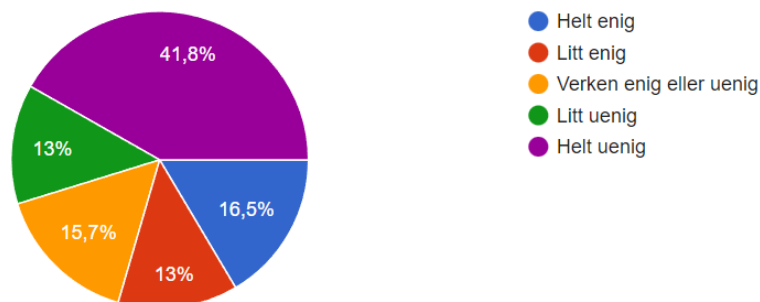
261 svar

I undersøkelsen sier 35% av respondentene seg «helt enig» i at «*en transmann er like mye mann selv om han ble født som kvinne*». 20% er «litt enig», 11% er «verken enig eller uenig», 12% er «litt uenig» og 22% svarer at de er «helt uenig» i påstanden. Dette spørsmålet er imidlertid noe komplekst og kan bli oppfattet på ulikt vis. Igjen vil prinsippet om biologisk og sosialt kjønn være tungtveiende. I tillegg kan «transmann» variere i alt fra å iføre seg maskuline klær til å skifte kjønn til mann gjennom kirurgisk behandling. Svarene vil dermed muligens variere ut ifra hvilke oppfatninger av begrepet «transmann» respondentene legger til grunn i sin besvarelse. Sammensatt er et lite flertall med 55% enig, og 34% uenig. Resten svarer at de verken er enig eller uenig.

"Det ville vært ubehagelig å dele garderobe med en jeg visste hadde skiftet kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling"

261 svar

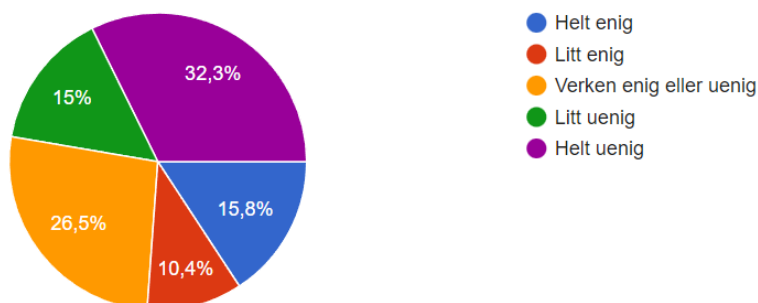

På utsagnet som måler i hvilken grad deltakerne er komfortable med å dele garderobe med en de visste var transperson, svarer rundt 16% at de er «helt enig». Videre svarer 13% at de er «litt enig», 16% er «verken er enig eller uenig», 13% svarer at de er «litt uenig» og 42% at de er «helt uenig». Til sammen er 29% enige i at dette ville oppleves som en ubehagelig situasjon, mens 55% er uenig.

Vi valgt å ha «*kjønnsbekreftende behandling*» med i formuleringen. Dette kommer av at vi ønsker å innskrenke begrepet «transpersoner» i akkurat denne sammenhengen. Denne spesifiseringen har vi gjort for at respondentene skal få en likere oppfatning av spørsmålet. Dersom utsagnet også hadde omfavnet alle andre typer for kjønnsuttrykk begrepet «trans» inneholder, uten krav til kjønnsbekreftende behandling, ville det trolig vært vanskeligere for deltakerne å svare. Debatten om garderobedeling er uansett et av de mest betente temaene knyttet til transpersoner, og det er stor uenighet om hva som skal vektlegges ved garderobeinndeling: det kjønnnet man ble tildelt ved fødsel, eller kjønnnet man selv identifiserer seg med (Varteig, 2020).

"Personer som er født mann og skifter kjønn til kvinne gjennom kjønnsbekreftende hormonbehandling, bør ha lov til å konkurrere som kvinne i idretter"

260 svar

På påstanden er 19% «helt enig» i at transkvinner kan delta i idrett. 10% er «litt enig», 27% er «verken enig eller uenig», 15% er «litt uenig» og 32% oppgir at de er «helt uenig». Også her har vi presisert at problemstillingen kun gjelder transpersoner som har skiftet kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling. Sammenlagt er 29% enig, 27% verken enig eller uenig og 47% uenig. Det er derfor flere som er negative til transkvinners deltakelse i ordinære kvinneklasser enn det det er som er positive til det.

Resultatene fra undersøkelsen bekrefter at transkvinner i idretten er en omstridt tematikk. På nåværende tidspunkt kreves det at transkvinner som konkurrerer som kvinne i idretten har et testosteronnivå under ett visst nivå (Kvam, 2021). Hos biologisk fødte menn vil økning i testosteronnivå i puberteten fremme muskelstyrke og øke muskelmassen. Biologisk fødte menn har blant annet 31 prosent mer muskelmasse, 36 prosent mer gripestyrke og 35 prosent mer styrke i framsiden av låret enn biologisk fødte kvinner. En kjent hypotese er at styrkefordeler som oppnås med mye testosteron, ikke nødvendigvis reverseres ved testosteronhemmende behandling. Dette ble bekreftet i en studie gjennomført av *British Journal of Sports Medicine* i 2021, som konkluderte med at styrken og muskelmassen til transkvinner var høyere enn hos biologiske fødte kvinner, til tross for hormonterapi med varighet på mer enn tre år.

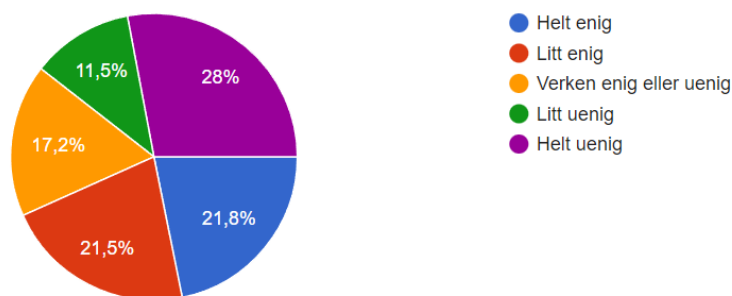
Den fysiske fordelene til biologiske fødte menn har medført mye debatt rundt dette temaet. «Aldri før i historien har det vært viktigere at vi menn står frem som feminister. Kvinners rettigheter som likeverdige er under større press enn noen gang» står det skrevet i en kronikk i Aftenposten av Frode Saugestad. Her sikter han på urettferdigheten biologiske fødte kvinner

møter i konkurransen med motstandere som har bedre biologiske forutsetninger enn dem selv. (Saugestad, 2020). Det vil dermed bli vanskelig for biologiske fødte kvinner å kjempe om de gjeveste medaljene dersom transkvinner også kjemper om de samme plasseringene. Denne tankegangen deler blant annet det internasjonale svømmeforbundet (Fina), som nylig vedtok at transkvinner ikke får delta i elitestevner som kvinner dersom de var over tolv år gamle da de gjennomførte kjønnsbekreftende behandling. Den internasjonale rugbyligaen (IRL) har også dradd samme konklusjon og forbudt transkvinner i å delta inntil videre (Hjellen, 2022).

Det er samtidig flere etiske problemstillinger som følger med denne utestenging i idretten. Ved slike vedtak blir transpersoner blant annet fratatt rettigheter som ellers gjelder for andre samfunnsområder, og transkvinner blir ikke ordentlig anerkjent som kvinner. Videre kan dette forbudet også bidra til at transpersoner blir stående utenfor breddeidretten (Hjellen, 2022). Vi ser derfor at det er mange faktorer som kan ha påvirket respondentenes svar.

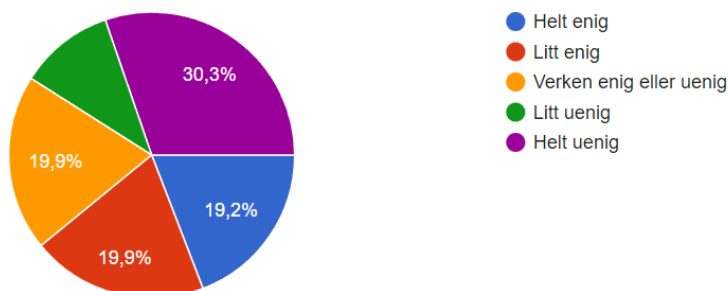
"Barn fra en tidlig alder kan vite om de identifiserer seg som et annet kjønn enn det ble født med"
261 svar

Tallene viser en stor spredning i spørsmålet om barns evne til å kunne bestemme hvilket kjønn de identifiserer seg som. Dette kan blant annet være et resultat av ulike oppfatninger om hva en «tidlig alder» defineres som, samt hva som ligger bak begrepet «kjønn». Som resultat er 22% av deltakerne «helt enig», 21% er «litt enig», 17% er «verken enig eller uenig» og 12% svarer at de er «litt uenig». Alternativet med høyest prosentandel med 28%, svarer at de er «helt uenig i utsagnet». Totalt sett er 43% enig og 40% uenig, noe som betyr at deltakerne har svært ulike syn på dette spørsmålet.

"Barn bør ha muligheten til å få pubertetstoppende behandling"

261 svar

Spørsmålet om barn bør kunne få pubertetstoppende behandling er omstridt, noe svarene også gjenspeiler. Vi ser at denne problemstilling er forholdsvis samsvarende med utsagnet overfor som spør om barn kan vite om kjønnsidentiteten sin strider imot dets biologiske kjønn. Likheten kommer trolig av at det første utsagnet kan bli sett på som et kriterium for at barn skal ha mulighet til å få pubertetstoppende behandling. Her svarer 19% «helt enig», 20% svarer «litt enig», 20% er «verken enig eller uenig» og 11% er «litt uenig». Også her står svaralternativet «helt uenig» med høyest prosentandel. I det forrige utsagnet svarte 28% dette alternativet, mens her har antallet økt noe til 30%. Med til sammen 39% som er enig og 41% er uenig, ser vi dermed at det er svært delte meninger.

Pubertetstoppende behandling kan bli gjennomført på personer som har kjønnsinkongruens. Dette beskriver en situasjon der en persons kjønnsidentitet ikke samsvarer med det kjønn som ble tildelt ved fødsel (Oslo universitetssykehus, 2022). Pubertetstoppende behandling utøves med hormoner som enten utsetter, minsker eller tar vekk den kjønnslige utviklingen til kroppen. Dette kan eksempelvis gjøre at biologiske kvinner ikke skal få bryster eller at biologiske menn ikke skal få mørk stemme (Oslo universitetssykehus, 2022).

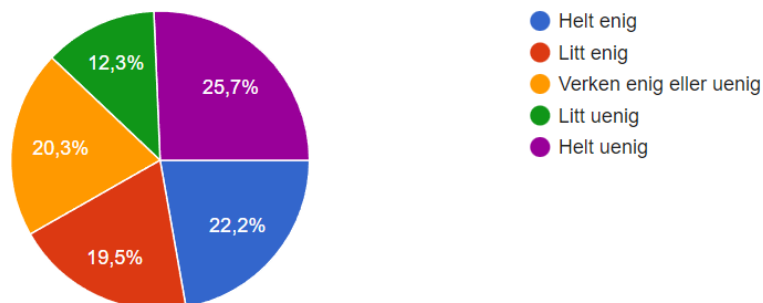
Pubertetstoppende behandling har som hovedmål å gi barnet mer tid. Pubertetsstopp er ikke i seg selv et ledd i en kjønnsbekreftende prosess, men hindrer at barnets kropp utvikler seg i en retning de opplever som uheldig. Behandlingen ansees som reversibel, men kan kun vedvare i noen få år (Oslo universitetssykehus, 2022). Behandlingen kan begynne først når det er fysiske tegn på at puberteten har startet. En nøyaktig aldersgrense kan derfor ikke settes. Det er først ved fylte 16 år at man har tilgang til hormonbehandling som vil fremkalle irreversible

fysiske endringer som er mer sammenfallende med sin egen kjønnsidentitet. Tidligst fra 18 års alderen kan man gjennomgå irreversibel kirurgi som blant annet innebærer operasjon av kjønnsorgan (Oslo universitetssykehus, 2022).

Majoriteten av barna som starter med pubertetstoppere fortsetter prosessen videre med kjønnsbekreftende behandling (NRK, 2022). Kritikken av behandlingen handler derfor ofte om hvorvidt en mindreårig er i stand til å ta et slikt valg. I tillegg kan pubertetstoppere sperre for modning som ellers finner sted i en normal pubertetsprosess, og det kan derfor svekke barnets mulighet til et informert valg om å fortsette behandlingen (NRK, 2022). Det er i tillegg lite forskning på langtidseffekter av pubertetsstoppere (Dommerud, 2023). Kjente bivirkninger er vektøkning, redusert lengdevekst, redusert benmineralisering og mulig innvirkning på psykologisk modning (Oslo universitetssykehus, 2022).

"Det hadde vært vanskelig for meg hvis mitt eget barn var transperson"

261 svar

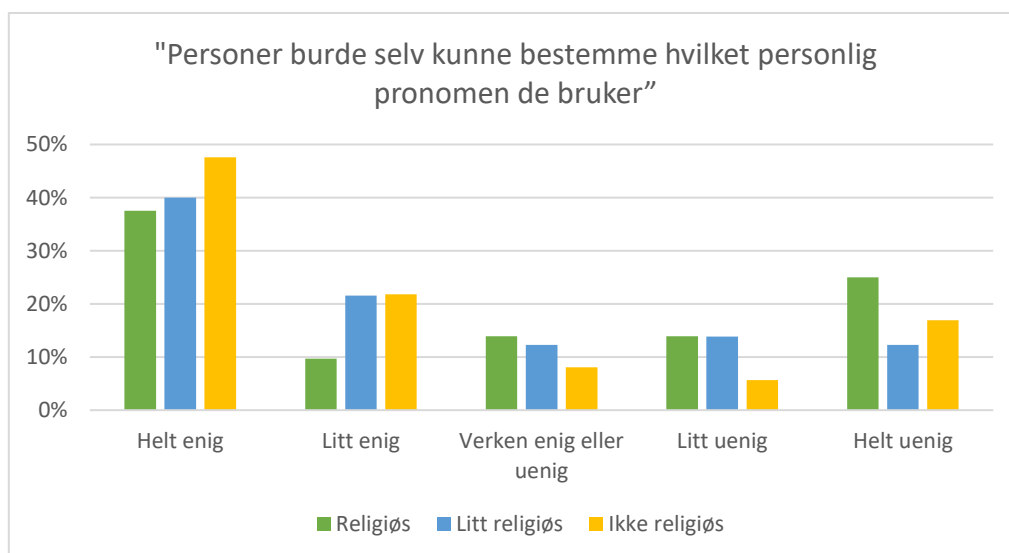

Som nevnt tidligere i rapporten viser studier at transpersoner har dårligere psykisk helse og blir oftere diskriminert og trakassert enn personer som identifiserer seg med det kjønn de ble født med (Kjendlie, 2021). I tillegg er det å skifte kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling en tidskrevende prosess. Det er derfor sannsynlig at de fleste foreldre ønsker at barnet deres føler seg bekvemt med det kjønn de ble tildelt ved fødsel. I undersøkelsen har vi likevel valgt å ta med et spørsmål om hvordan deltakerne tror de ville opplevd det hvis deres eget barn var transperson. Her svarer 22% at de er «helt enig» i dette, 20% er «litt enig» og 20% er «verken enig eller uenig». 12% er «litt uenig» og 26% er «helt uenig» i utsagnet. Samlet er 42% enig og 38% uenig. Vi ser derfor at det er flere som ville opplevd dette som utfordrende.

6.2 Religion

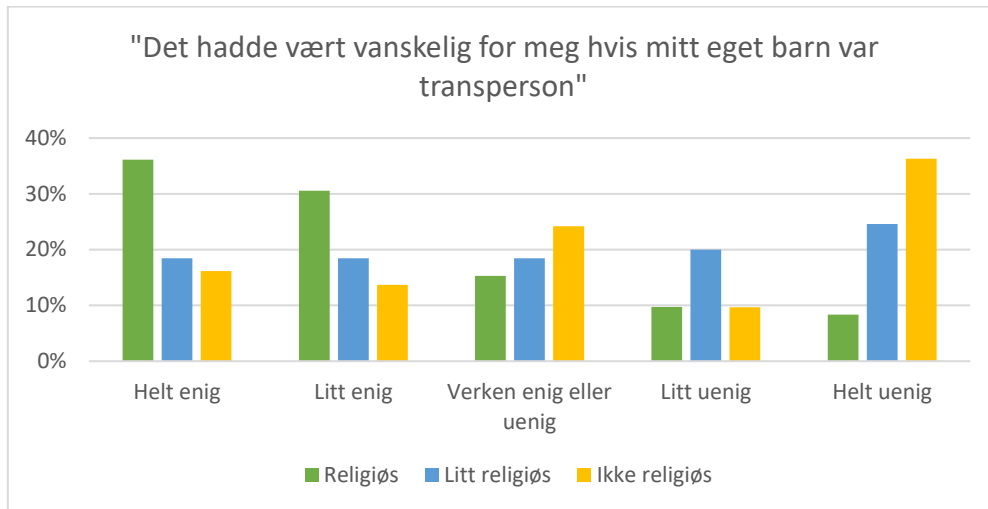
I tillegg til å se på den samlede dataen og «ungdommers» holdninger, vil vi også se videre på underproblemstillingene våre. Disse skal måle eventuelle forskjeller blant variablene religion og kjønn. For å undersøke dette har vi krysstabulert spørsmålene «*er du religiøs*»? og «*hva identifiserer du deg som?*» med de ulike påstandene som måler aksept hos deltakerne. Dette har vi gjort med alle syv utsagnene undersøkelsen består av. Likevel har vi valgt å begrense omfanget av rapporten ved å kun vise tre av påstandene for hver variabel. De resterende utsagnene viser imidlertid den samme tendensen blant aksept hos religion og kjønn som de utvalgte påstandene.

I analysen av religion ønsker vi å studere underproblemstillingen vår: *er religiøse mindre tolerante overfor transpersoner enn ikke-religiøse?* For å finne ut dette har vi valgt å studere følgende utsagn: «personer burde selv kunne bestemme hvilket personlig pronomen de bruker», «det hadde vært vanskelig for meg hvis mitt eget barn var transperson» og «en transmann er like mye mann selv om han ble født som kvinne».

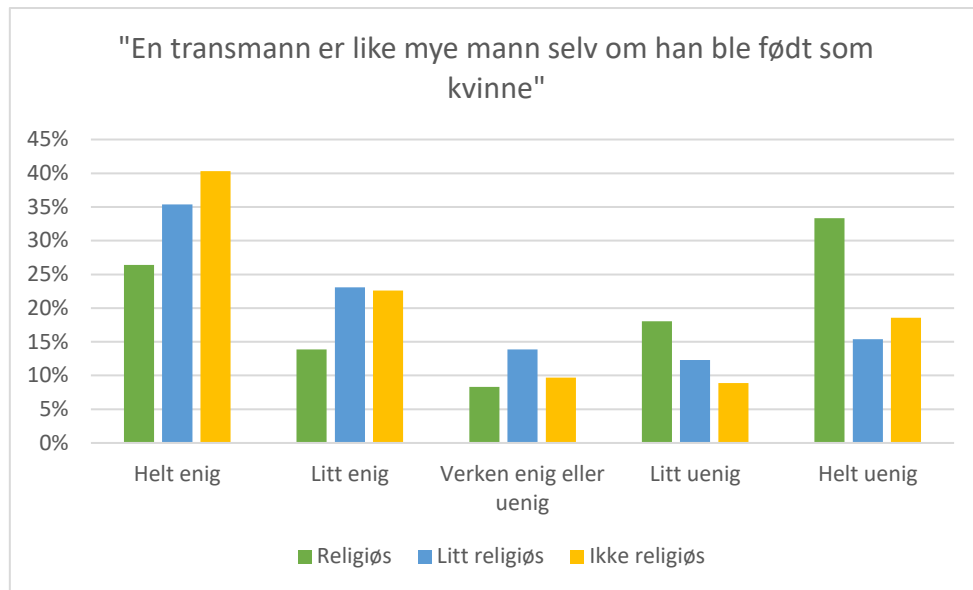

På påstanden om pronomen kan vi se at prosentandelen er størst på alternativet «helt enig» uavhengig av grad av religiøsitet. 38% av religiøse svarer «helt enig», mens 40% av de som er litt religiøse og 48% av ikke-religiøse svarer det samme. På motsatt side har 25% av religiøse, 12% av litt religiøse og 17% av ikke-religiøse valgt svaralternativet «helt uenig». Dersom vi sår sammen alternativene «helt enig» og «litt enig» er 48% av religiøse, 62% av litt religiøse og 70% av ikke-religiøse enig. På den andre enden, med en sammenslåing av «litt uenig» og

«helt uenig», er 39% av religiøse, 26% av litt religiøse og 23% av ikke-religiøse uenig. Vi ser derfor at personer som er litt eller som ikke er religiøse er noe mer positive i spørsmålet om valgfritt pronomen.

På dette utsagnet er det større forskjeller i holdninger mellom grad av religiøsitet enn påstandene vist ovenfor. 36% av religiøse har valgt alternativet «helt enig», mens 18% av litt religiøse samt 16% av ikke-religiøse har gjort det samme. På den andre siden, har 8% av religiøse, 25% av litt religiøse og 36% av ikke-religiøse valgt «helt uenig». Vi ser derfor at det finnes ulike holdninger blant religiøse og ikke-religiøse. Personer som er litt religiøse har imidlertid mer sammenfallende holdninger med ikke-religiøse enn med religiøse. Til sammen er 67% av religiøse, 36% av litt religiøse og 30% av ikke-religiøse enig i utsagnet. 18% av religiøse, 45% av litt religiøse og 46% av ikke-religiøse er uenig i utsagnet.

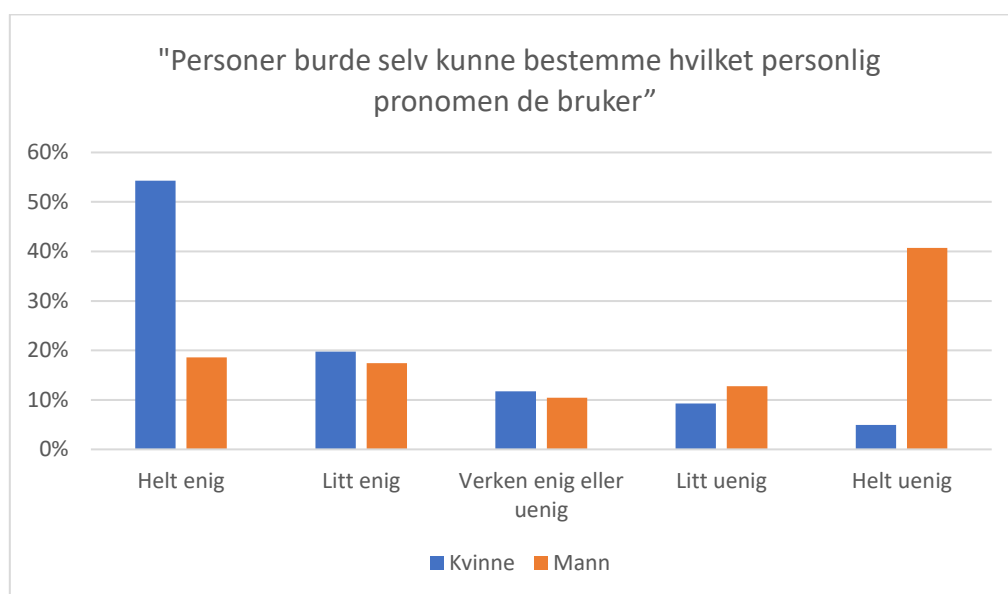

Når det gjelder påstanden «*en transmann er like mye mann selv om han ble født som kvinne*», svarer 26% av religiøse, 35% av litt religiøse og 40% av ikke-religiøse at de er «helt enig». Her er derfor personer som ikke er religiøse mest enig i utsagnet. Denne tendensen ser vi også i alternativet «helt uenig», hvor det er flest personer som er religiøse med 33% av gruppen. Videre har 15% av litt religiøse og 19% av ikke-religiøse svart det samme. Resultatene addert sammen viser at 40% av religiøse, 58% av litt religiøse og 63% av ikke-religiøse er enig. På den andre siden av skalaen er 51% av religiøse, 27% av litt religiøse og 28% av ikke-religiøse uenig.

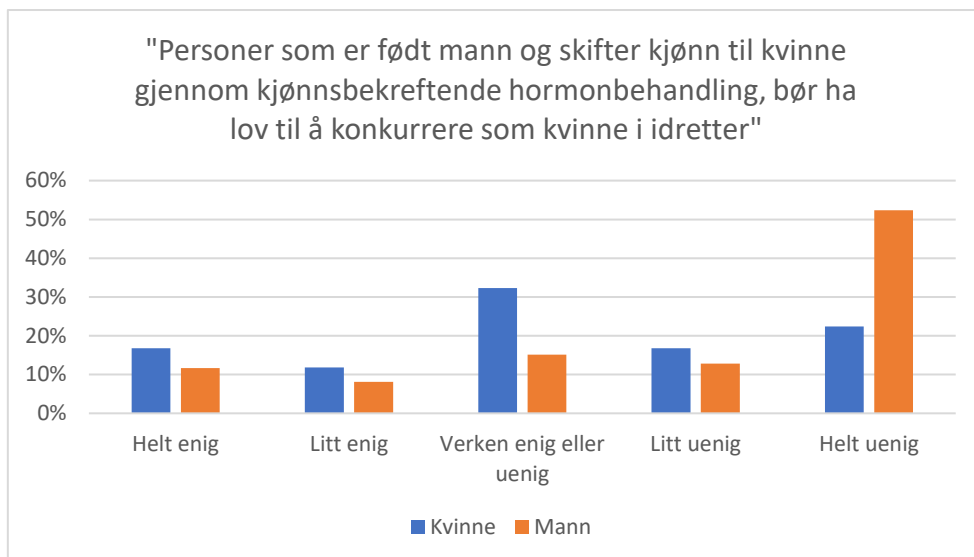
6.3 Kjønn

Vår andre underproblemstilling er knyttet til forskjeller blant kjønn. Her har vi valgt å ikke inkludere svaralternativet «annet» til spørsmålet «hva identifiserer du deg som» i den videre analysen. Dette har vi gjort fordi denne gruppen kun utgjør 5% av respondentene i undersøkelsen vår. Dette vil derfor være et noe lite antall deltakere for å kunne representere alle personer som ikke identifiserer seg som verken kvinne eller mann. Vi ønsker i tillegg til å se på ungdommer generelt, og av deltakerne på undersøkelsen er det et klart flertall som indentifiserer seg som enten kvinne eller mann. Synpunkter til personer som plasserer seg selv utenfor tokjønnsmodellen kunne likevel vært svært interessant å se på i en lengre oppgave.

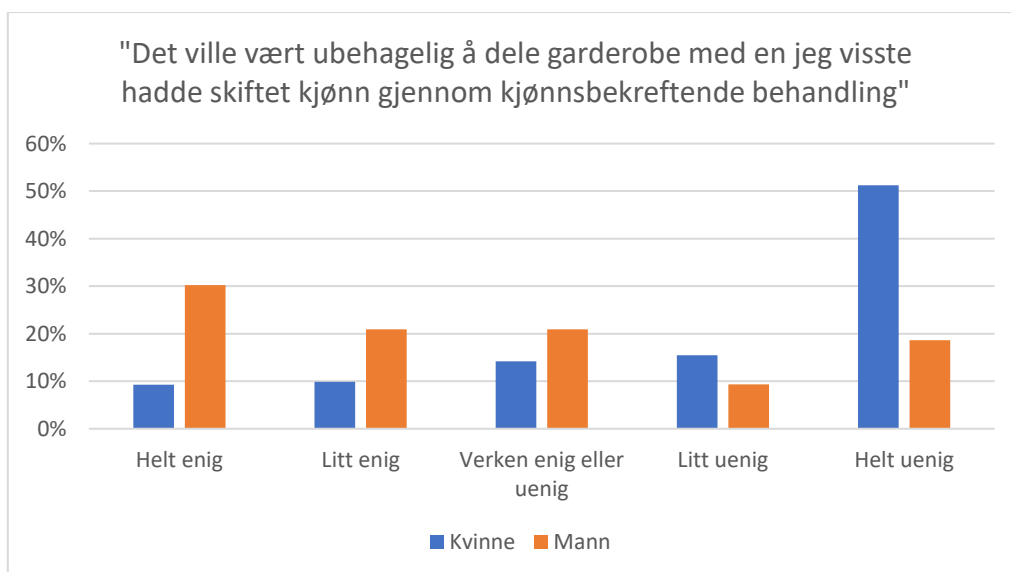
I denne delen ønsker vi å studere underproblemstillingen: *har kvinner og menn ulike holdninger til transpersoner?* For å undersøke dette har vi valgt å se grundigere på disse påstandene: «personer burde selv kunne bestemme hvilket personlig pronomen de bruker», "personer som er født mann og skifter kjønn til kvinne gjennom kjønnsbekreftende hormonbehandling, bør ha lov til å konkurrere som kvinne i idretter" og «det ville vært ubehagelig å dele garderobe med en jeg visste hadde skiftet kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling".

Som figuren viser, er 54% av kvinner «helt enig» i selvbestemt pronomen, mens 19% av menn er det samme. På alternativet «helt uenig» står 5% av kvinner og 41% av menn. Vi ser derfor at det er det en klar kjønnsubalanse i svaralternativene på ytterkantene. Sammenslått er 74% av kvinner og 36% av menn enige, mens 14% av kvinner og 54% av menn er uenige. Det er dermed klart flere kvinner enn menn som er positive til eget bestemt pronomen, mens betydelig flere menn enn kvinner er negative til denne problemstillingen.

Vi ha valgt å se videre på spørsmålet om transkvinner i idrett ettersom det er svært spennende å se på hva de ulike kjønnene mener om dette temaet. Tatt i betraktning at denne problemstillingen primært vil gå utover kvinner, er det interessant at det er kvinner som er mest åpne for transkvinner i idretten. Likevel ser vi at dette er en kompleks problematikk ved at flest kvinner har svart «verken enig eller uenig». Tendensen med at menn har et mer kritisk standpunkt fortsetter også på dette området. På «helt uenig» er nemlig 22% av kvinner og 52% av menn. Samlet er 29% av kvinner og 20% av menn enig og 39% av kvinner 65% av menn uenig. Funnene viser generelt at begge kjønnene er noe kritiske til dette spørsmålet.

Her er 9% av kvinner og 30% av menn «helt enig» i at garderobedeling med transpersoner ville oppleves som ubehagelig. 51% av kvinner og 19% av menn er «helt uenig». Til sammen

er 19% av kvinner og 51% av menn enig i utsagnet, mens 66% av kvinner og 28% av menn er uenig. Vi ser derfor også her at menn er mer kritiske til transpersoner enn kvinner. Dette er også et interessant funn ettersom denne debatten i stor grad har omhandlet kvinners sikkerhet, og at denne muligens ikke vil ivaretas dersom ikke-biologiske fødte kvinner tar i bruk kvinnegarderoben (Varteig, 2020).

7.0 Konklusjon

Utsagnene i spørreundersøkelsen kan være utfordrende å svare på ettersom vi ønsket å undersøke noe av de mer kontroversielle temaene tilknyttet transpersoner. Påstandene kan samtidig vise en overordnet tendens blant holdninger hos dagens ungdom på ulike samfunnsområder.

Funnene fra undersøkelsen viser at det er svært spredte holdninger hos deltakerne, noe som går igjen i alle utsagnene. Blant påstandene viser spørsmålet om selvbestemt pronomen, garderobedeling og spørsmålet om en transmann er like mye mann, mest positive holdninger. På den andre siden har utsagnet om transkvinner i idrett og eget barns kjønnsuttrykk mest negative holdninger. Ved spørsmålene angående barns evne til å vite sin egen kjønnsidentitet, samt spørsmålet om barns mulighet til å få pubertetstoppende behandling, er det svært delte meninger. Det er derfor ikke et klart mønster av verken positivitet eller negativitet blant ungdommers holdninger. Meningene ser derimot ut til å variere stort ut ifra de ulike påstandene. Hypotesen, som innebar at flertallet ville være positive til utsagnene, ble derfor avkreftet ettersom andelen kritiske er klart større enn det vi hadde forutsett.

Videre er en av underproblemstillingene våre at religiøse har mer negative holdninger enn ikke-religiøse. Vår hypotese ser dermed i noen grad ut til stemme med resultatene vi har fått inn. Det er nemlig slik at ikke-religiøse har mest positive holdninger, mens personer som er litt religiøse er noe mindre positive. Religiøse personer har også mest negative holdninger av de tre gruppene. Likevel er det betydelige mindre som skiller troende og ikke-troende enn det vi først hadde ansett. Dette kan blant annet skyldes ulike sekulariseringsprosesser som har funnet sted i Norge (Taule, 2014). Disse har resultert i at religionens innflytelse på den norske befolkningen har minket, og at de norske liberale verdiene trolig også har formet praktisering

av religion. Dette ser vi blant annet ved at likekjønnede ekteskap også kan bli inngått i Den norske kirke (Tandstad, 2017). Resultatene viser også at personer som er litt religiøse har mer sammenfallende holdninger med ikke-religiøse enn med religiøse.

Vår andre underproblemstilling omhandler forskjeller mellom kjønnene. Som hypotese trodde vi menn ville ha et mer negativt ståsted enn kvinner. Vi så imidlertid ikke for oss et så markant skille i holdninger mellom kjønnene. Kvinner viser generelt mer aksept overfor transpersoner enn menn, noe som er en klar rød tråd gjennom alle spørsmålene. Det er også verdt å nevne at dersom undersøkelsen var bestående av like mange menn som kvinner, ville den samlede dataen også trolig fått ett mer negativt preg.

For å oppsummere er det spredte meninger blant ungdommer, og det er ingen tydelig tendens som heller i en positiv eller negativ retning. Antallet som er negative er imidlertid derfor også større enn forutsett. Religiøse har litt mer negative holdninger enn ikke-religiøse, men forskjellen er ikke veldig betydelig. Skillet mellom kjønnene er derimot svært markant, hvor kvinner viser vesentlig mer positive holdninger enn menn.

8.0 Referanseliste

Badi, D. Trans gjennom tidene. I *Dansens hus*. Hentet. 9. februar 2023 fra <https://www.dansenshus.com/artikkel/trans-gjennom-tidene>

Benestad, E. S. P. & Lescher-Nuland, B. (2020, 9. mars). Transvestitt. I *Store norske leksikon*. <https://sml.snl.no/transvestitt>

Bjurstrøm, H & Mestad, A. M. (2021, 27. september). Transpersoners menneskerettighetsvern. I *Norges institusjon for menneskerettigheter*. <https://www.nhri.no/2021/transpersoners-menneskerettighetsvern/>

Bufdir. (2023, 25. januar). Holdninger til lhbtqi-personer. I *Bufdir*. https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtqi/Holdninger/

Dommerud, T. (2023, 9. mars). Vil ha tryggere behandling for barn som vil skifte kjønn. – Mangelfull kunnskap om risikoen. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/norge/i/jlw119/vil-ha-tryggere-behandling-for-barn-som-vil-skifte-kjoenn-mangelfull-kunnskap-om-risikoen>

Erdal, S. F. & Granlund, L. (2021). *Fokus – Sosiologi og sosialantropologi* (2). Aschehoug.

Fonn, M. (2017, 19. september). Er barnet trans? Eller bare deprimert? I *Sykepleien*. <https://sykepleien.no/2017/09/er-barnet-trans-eller-bare-deprimert>

Grasmo, H. (2021, 8. desember). LHBT. I *Store norske leksikon*. <https://sml.snl.no/LHBT>

- Heiberg, A. & Jessen R. S. (2023, 6. januar). Kjønn (menneske). I *Store norske leksikon*.
[https://sml.sn.no/kj%C3%B8nn - menneske](https://sml.sn.no/kj%C3%B8nn%20-%20menneske)
- Hjellen, B. (2022, 27. oktober). Transkvinne reagerer sterkt på nye regler: – Galskap. NRK.
[https://www.nrk.no/sport/omstridte-regler-far-transkvinne-til-a-fortvile - -jag-foles-med-alle-som-blir-berort-1.15872525](https://www.nrk.no/sport/omstridte-regler-far-transkvinne-til-a-fortvile_-jag-foles-med-alle-som-blir-berort-1.15872525)
- Holmboe, H. (2020, 26. februar). Henrik 3. Konge av Frankrike. I *Store norske leksikon*.
[https://snl.no/Henrik 3. - konge av Frankrike](https://snl.no/Henrik_3._-konge_av_Frankrike)
- Kjendlie, E. (2021, 23. juni). Studie: Én av tre transpersoner har opplevd seksuelle overgrep. NRK.
[https://www.nrk.no/norge/studie -en-av-tre-transpersoner-har-opplevd-seksuelle-overgrep-1.15548602](https://www.nrk.no/norge/studie_-en-av-tre-transpersoner-har-opplevd-seksuelle-overgrep-1.15548602)
- Kjøllestad, B. (2022, 21. april). 50 år sidan avkriminaliseringa – slik var kampen for skeive rettar frå år til år. I *Framtida.no*. <https://framtida.no/2022/04/19/kampen-for-skeive-rettar-i-noreg---fra-ar-til-ar>
- Kvam, M. (2021, 1. september). Har transkvinner fordeler i idretten? NHI. <https://nhi.no/forskning-og-intervju/har-transkvinner-fordeler-i-idretten/>
- Lescher-Nuland, B. & van der Ros, J. (2021, 25. desember). Transperson. I *Store norske leksikon*.
<https://sml.sn.no/transperson>
- Mccarthy, J. (2021, 26. mai). Mixed Views Among Americans on Transgender Issues. I *Gallup*.
<https://news.gallup.com/poll/350174/mixed-views-among-americans-transgender-issues.aspx>
- NRK. (2022, 27. januar). 27. jan. 2022 – Hun, han, hen og hva mer?. [Episode]. NRK.
<https://tv.nrk.no/serie/debatten/202201/NNFA51012722>
- NRK. (2022, 17. mars). *Trans*. [Episode]. Tor Erik Olsen (produsent). Folkeopplysningen.
<https://tv.nrk.no/serie/folkeopplysningen/2022/KMTE31009321/avspiller>
- Oslo universitetssykehus. (2022, 9. september). *Kjønnsinkongruens - utredning og behandling av barn og unge under 18 år*. <https://oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/kjønnsinkongruens-utredning-og-behandling-av-barn-og-unge-under-18-ar>
- Saugestad, F. (2020, 3. desember). Menn i kvinneidrett er juks. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/M3ArJJ/menn-i-kvinneidrett-er-juks>
- Skeiv kunnskap. (2021, 16. april). 6.2. Biologisk vs sosialt konstruert kjønn. *Fri*.
<https://skeivkunnskap.no/1%C3%A6ringsressurser/kjonnspalten/kjonnsteori/6-2-biologisk-vs-sosialt-konstruert-kjonn/>
- Tandstad, B. (2017, 24. januar). John-Erik og Kjell kan bli første homo-par som blir vigde i kyrkja. NRK. <https://www.nrk.no/norge/john-erik-og-kjell-kan-bli-forste-homo-par-som-blir-vigde-i-kyrkja-1.13339279>
- Taule, L. (2014, 25. februar). Norge – et sekulært samfunn? *Statistisk sentralbyrå*.
<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/religion-og-livssyn/artikler/norge--et-sekulaert-samfunn>
- Varteig, J. H. (2020, 25. juni). Rettigheter for biologiske kvinner og transkvinner. *Dagen*.
<https://www.dagen.no/okategoriserade/rettigheter-for-biologiske-kvinner-og-transkvinner/>
- Yeo, A. (2021, 11. mai). Instagram will now let users add pronouns to their profiles. Mashable.
<https://mashable.com/article/instagram-pronouns-profile>

8.1 Vedlegg

Her er spørsmålene fra undersøkelsen vår:

1. Hvor gammel er du?
  - 12-15 år
  - 16-20 år
  - 21+ år

2. Er du religiøs?
  - Ja
  - Litt
  - Nei

3. Hvilken religion er du i så fall en del av? (Ikke svar hvis du svarte nei)
  - Islam
  - Hinduismen
  - Kristendommen
  - Buddhismen
  - Jødedommen
  - Annet

4. Hva identifiserer du deg som?
  - Mann
  - Kvinne
  - Annet

Transpersoner:

Personer som har en kjønnsidentitet som er forskjellig fra det kjønnnet som ble registrert ved fødsel. Medisinsk behandling er ikke nødvendig for å indentifisere seg som et annet kjønn.

5. Er du en transperson?
  - Ja
  - Nei
  - Vet ikke

6. Kjenner du en transperson?
  - Ja
  - Nei

- Vet ikke

7. Tror du ungdommer er mer positive til transpersoner enn eldre?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Hvor enig er du i påstandene?

8. "Personer burde selv kunne bestemme hvilket personlig pronomen de bruker"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

9. "En transmann er like mye mann selv om han ble født som kvinne"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

10. "Barn fra en tidlig alder kan vite om de identifiserer seg som et annet kjønn enn det ble født med"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

11. "Barn bør ha muligheten til å få pubertetstoppende behandling"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

12. "Det hadde vært vanskelig for meg hvis mitt eget barn var transperson"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

13. "Det ville vært ubehagelig å dele garderobe med en jeg visste hadde skiftet kjønn gjennom kjønnsbekreftende behandling"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig

14. "Personer som er født mann og skifter kjønn til kvinne gjennom kjønnsbekreftende hormonbehandling, bør ha lov til å konkurrere som kvinne i idretter"

- Helt enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Helt uenig